

РЕГЛАМЕНТ (ЕС) 2023/1067 НА КОМИСИЯТА**от 1 юни 2023 година****относно прилагането на член 101, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз за някои категории споразумения за специализация****(текст от значение за ЕИП)**

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Регламент (ЕИО) № 2821/71 на Съвета от 20 декември 1971 г. относно прилагането на член 85, параграф 3 от Договора за категории споразумения, решения и съгласувани практики ⁽¹⁾, и по-специално член 1, параграф 1, буква в) от него,след като публикува проект на настоящия регламент ⁽²⁾,

след консултации с Консултативния комитет по ограничителни практики и господстващо положение,

като има предвид, че:

- (1) Регламент (ЕИО) № 2821/71 оправомощава Комисията да прилага посредством регламент член 101, параграф 3 от Договора към някои категории споразумения, решения и съгласувани практики, попадащи в приложното поле на член 101, параграф 1 от Договора, които имат за предмет специализация, включително и споразуменията, необходими за осъществяването на такава специализация.
- (2) В Регламент (ЕС) № 1218/2010 на Комисията ⁽³⁾ се определят категориите споразумения за специализация, за които Комисията смята, че по принцип отговарят на условията, посочени в член 101, параграф 3 от Договора. Срокът на действие на посочения регламент изтича на 30 юни 2023 г. Предвид общия положителен опит с прилагането на посочения регламент и резултатите от оценката на регламента, е целесъобразно да се приеме нов регламент за групово освобождаване.
- (3) Настоящият регламент има за цел гарантиране на ефикасна защита на конкуренцията и осигуряване на достатъчна правна сигурност за предприятията. Постигането на тези цели следва да бъде съобразено с необходимостта от възможно най-голямо опростяване на административния надзор и на нормативната уредба.
- (4) За целите на прилагането на член 101, параграф 3 от Договора посредством регламент не е необходимо да се определят тези споразумения, които могат да попаднат в приложното поле на член 101, параграф 1 от Договора. При индивидуалната оценка на споразуменията съгласно член 101, параграф 1 от Договора трябва да се вземат предвид няколко фактора, и по-специално структурата на съответния пазар.
- (5) Предимствата от освобождаването, въведено с настоящия регламент, следва да се ограничат до тези споразумения, за които може да се допусне с достатъчна степен на сигурност, че отговарят на условията по член 101, параграф 3 от Договора. Под определено ниво на пазарна мощ може да се приеме като цяло, за прилагането на член 101, параграф 3 от Договора, че положителното въздействие на споразуменията за специализация ще бъде по-голямо в сравнение с каквото и да било отрицателно въздействие върху конкуренцията.
- (6) Настоящият регламент следва да се прилага споразумения за производството на стоки и подготовката на услугите. Подготовката на услуги означава дейности, извършвани нагоре по веригата спрямо предоставянето на услуги на клиентите (например сътрудничество при създаването или експлоатацията на платформа, чрез която ще се предоставя услуга). Предоставянето на услуги на клиенти попада извън приложното поле на настоящия регламент, освен когато страните се споразумеят да предоставят съвместно услуги, подготвени съгласно споразумението за специализация.

⁽¹⁾ ОВ L 285, 29.12.1971 г., стр. 46.

⁽²⁾ ОВ С 120, 15.3.2022 г., стр. 1.

⁽³⁾ Регламент (ЕС) № 1218/2010 на Комисията от 14 декември 2010 г. относно прилагането на член 101, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз за някои категории споразумения за специализация (ОВ L 335, 18.12.2010 г., стр. 43).

- (7) Споразуменията за специализация най-вероятно ще допринесат за подобряване на производството на стоки или подготовката на услуги и тяхното разпространение, ако страните притежават допълващи се умения, активи или дейности, тъй като в този случай споразумението им позволява да се съсредоточат върху производството на определени стоки или подготовката на определени услуги и по този начин да работят по-ефективно и да доставят продуктите по-евтино. При наличието на ефективна конкуренция е твърде вероятно потребителите да получат справедлив дял от получените ползи.
- (8) Тези ползи могат да произтичат първо от споразумения, при които една или повече страни изцяло или частично се отказват от производството на определени стоки или от подготовката на определени услуги в полза на друга страна или страни („едностранна специализация“); второ, от споразумения, при които две или повече страни изцяло или частично се отказват от производството на определени, но различни стоки или от подготовката на определени, но различни услуги в полза на друга страна или страни („реципрочна специализация“) и трето, от споразумения, при които две или повече страни поемат ангажимент да произвеждат съвместно определени стоки или да подготвят определени услуги („съвместно производство“).
- (9) Прилагането на настоящия регламент спрямо споразуменията за едностранна и реципрочна специализация следва да се ограничи до сценарии, при които страните извършват дейност на един и същ продуктов пазар. Въпреки това не е необходимо страните да развиват дейност на един и същ географски пазар. В допълнение, концепциите за едностранна и реципрочна специализация не следва да изискват от дадена страна да намали капацитета, тъй като е достатъчно тя да намали своя производствен обем.
- (10) За да се осигури получаването на предимства от специализацията, без да се налага някоя от страните надолу по производствената верига да напусне изцяло пазара, споразуменията за едностранна и реципрочна специализация следва да бъдат обхванати от настоящия регламент единствено когато в тях са предвидени задължения за доставка и покупка. Задълженията за доставка и покупка могат да бъдат, без това да е задължително, изключителни по своето естество.
- (11) Настоящият регламент следва да се прилага за споразумения за съвместно производство, сключени от страни, които вече извършват дейност на един и същ продуктов пазар, но също и от страни, които искат да навлязат на даден продуктов пазар чрез споразумението за съвместно производство. Концепцията за споразумение за съвместно производство не следва да изисква от страните да намалят индивидуалните си дейности по отношение на производството на стоки или подготовката на услуги извън обхвата на тяхното предвидено съвместно споразумение.
- (12) Може да се приеме, че когато делът на страните на съответния пазар за продуктите, предмет на споразумение за специализация, не надвишава определено равнище, споразуменията по принцип ще осигурят икономически предимства под формата на икономии от мащаба или от обхвата или по-добри производствени технологии, като същевременно потребителите ще получат справедлив дял от произтичащите от тях предимства.
- (13) Когато продуктите, обхванати от споразумение за специализация, са междинни продукти, използвани за вътрешни нужди изцяло или частично от една или повече от страните като вложен материал за тяхното собствено производство на продукти надолу по веригата, които те впоследствие продават на пазара, освобождаването, предоставено от настоящия регламент, следва също да зависи от пазарния дял на страните на съответния пазар за тези продукти надолу по веригата, който да не надвишава определено равнище. В такъв случай вземането предвид на пазарния дял на страните само на ниво междинен продукт не би отчело потенциалния риск от изключване от пазара или увеличаване на цената на вложения материал за конкурентите на ниво продукти надолу по веригата.
- (14) Няма презумпция, че споразуменията за специализация влизат в приложното поле на член 101, параграф 1 от Договора или че не отговарят на условията на член 101, параграф 3 от Договора, когато е надхвърлен прагът на пазарния дял, определен в настоящия регламент, или не са удовлетворени други условия на настоящия регламент. В такива случаи е необходимо да се извърши индивидуална оценка на споразумението за специализация съгласно член 101 от Договора.
- (15) Настоящият регламент не следва да освобождава споразумения, съдържащи ограничения, които не са необходими за постигането на положително въздействие, получено чрез споразумения за специализация. По принцип споразуменията, съдържащи определени видове строги ограничения на конкуренцията, като например фиксиране на цени, начислени на трети страни, ограничаване на производството или продажбите и разпределяне на пазари и клиенти, следва да се изключат от предимствата на освобождаването, установено в настоящия регламент, независимо от пазарния дял на страните.

- (16) Прагът на пазарния дял, неосвобождаването на някои споразумения и условията, предвидени в настоящия регламент, обикновено гарантират, че със споразуменията, по отношение на които се прилага груповото освобождаване, не се дава възможност на страните да премахнат конкуренцията по отношение на значителна част от въпросните стоки или услуги.
- (17) В настоящия регламент следва да се посочат типични ситуации, при които може да се счете за целесъобразно да се отнеме възможността за освобождаване, установена в него, в съответствие с член 29 от Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета ⁽⁴⁾.
- (18) За да се улесни сключването на споразумения за специализация, които могат да повлияят на структурата на страните, срокът на действие на настоящия регламент следва да се определи на 12 години,

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Определения

1. За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:
- (1) „споразумение за специализация“ означава споразумение за едностранна специализация, споразумение за реципрочна специализация или споразумение за съвместно производство;
- а) „споразумение за едностранна специализация“ означава споразумение между две или повече страни, които извършват дейност на един и същ продуктов пазар, по силата на което една или повече от страните се съгласяват да спрат изцяло или частично производството на определени продукти или да се въздържат от производството на тези продукти и да ги купуват от друга страна или страни, които се съгласяват да ги произведат и доставят;
- б) „споразумение за реципрочна специализация“ означава споразумение между две или повече страни, които извършват дейност на един и същ продуктов пазар, по силата на което две или повече страни се съгласяват на реципрочна основа изцяло или частично да спрат или да се въздържат от производството на определени, но различни продукти, и да купуват тези продукти от една или повече от другите страни, които се съгласяват да ги произведат и доставят;
- в) „споразумение за съвместно производство“ означава споразумение, по силата на което две или повече страни се съгласяват да произведат определени продукти съвместно;
- (2) „споразумение“ означава споразумение между предприятия, решение на сдружение от предприятия или съгласувана практика;
- (3) „продукт“ означава стока или услуга, включително както междинните стоки или услуги, така и крайните стоки или услуги, с изключение на услугите за дистрибуция и даване под наем;
- (4) „производство“ означава произвеждането на стоки или подготовката на услуги, включително чрез подизпълнение;
- (5) „подготовка на услуги“ означава дейностите, извършвани нагоре по веригата, предшествващи предоставянето на услуги на клиентите;
- (6) „продукт на специализацията“ означава продукт, който е произведен съгласно споразумение за специализация;
- (7) „продукт надолу по веригата“ означава продукт, за чието производство се използва продукт на специализацията от една или повече страни, като тези страни продават този продукт на пазара;
- (8) „съответен пазар“ означава съответният продуктов и географски пазар, на който принадлежат продуктите на специализацията, и освен това, когато продуктите на специализацията са междинни продукти, използвани за вътрешни нужди изцяло или частично от една или повече от страните като вложен материал за производството на продукти надолу по веригата, съответният продуктов и географски пазар, на който принадлежат продуктите надолу по веригата;

⁽⁴⁾ Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 от Договора (ОВ L 1, 4.1.2003 г., стр. 1).

- (9) „конкурентно предприятие“ означава действителен или потенциален конкурент:
- а) „действителен конкурент“ означава предприятие, което извършва дейност на същия съответен пазар;
 - б) „потенциален конкурент“ означава предприятие, което при липсата на споразумение за специализация, е вероятно да предприеме в рамките на не повече от 3 години необходимите допълнителни инвестиции или други необходими разходи, за да навлезе на съответния пазар, като това е реална, а не само теоретична възможност;
- (10) „задължение за изключителна доставка“ означава задължение продуктите на специализацията да не се доставят на конкурентно предприятие, различно от страна или страни по споразумението за специализация;
- (11) „задължение за изключителна покупка“ означава задължение продуктите на специализацията да се закупуват само от страна или страни по споразумението за специализация;
- (12) „съвместно“ в контекста на дистрибуцията означава дейности, при които съответната работа:
- а) се извършва от съвместен екип, организация или предприятие; или
 - б) се осъществява от съвместно определена трета страна като дистрибутор с изключителни права или без изключителни права, при условие че третата страна не е конкурентно предприятие;
- (13) „дистрибуция“ означава продажбата и доставката на специализирани продукти на клиентите, включително търговската реализация на тези продукти.
2. За целите на настоящия регламент термините „предприятие“ и „страна“ включват техните съответни свързани предприятия. „Свързани предприятия“ означава:
- (1) предприятия, в които страна по споразумението за специализация пряко или косвено притежава едно или повече от следните права или правомощия:
 - а) правомощия да упражнява повече от половината от правата на глас;
 - б) правомощия да назначава повече от половината от членовете на надзорния съвет, управителния съвет или на органите, които са законни представители на предприятието;
 - в) право да управлява дейността на предприятието;
 - (2) предприятия, които пряко или непряко притежават едно или повече от изброените в точка (1) права или правомощия по отношение на страна по споразумението;
 - (3) предприятия, в които предприятие, посочено в точка (2), пряко или непряко притежава едно или повече от изброените в точка (1) права или правомощия;
 - (4) предприятия, в които страна по споразумението за специализация заедно с едно или повече от предприятията, посочени в точки (1), (2) или (3), или в които две или повече от последно посочените предприятия съвместно притежават едно или повече от изброените в точка (1) права или правомощия;
 - (5) предприятия, в които едно или повече от правата или правомощията, изброени в точка (1), се държат съвместно от:
 - а) страните по споразумението за специализация или техните съответни свързани предприятия, посочени в точка (1)—(4); или
 - б) една или повече от страните по споразумението за специализация, или едно или повече от техните свързани предприятия, посочени в точка (1)—(4), и една или повече трети страни.

Член 2

Освобождение

1. Съгласно член 101, параграф 3 от Договора и при спазване на разпоредбите на настоящия регламент, член 101, параграф 1 от Договора не се прилага към споразуменията за специализация.

2. Освобождаването, установено в параграф 1, се прилага, доколкото тези споразумения съдържат ограничения за конкуренцията, попадащи в приложното поле на член 101, параграф 1 от Договора.
3. Освобождаването, установено в параграф 1, се прилага и за споразумения за специализация, които включват разпоредби относно прехвърлянето или лицензирането на права върху интелектуална собственост на една или повече от страните, при условие че тези разпоредби са пряко свързани и необходими за изпълнението на споразумението и не съставляват основния предмет на споразумението.
4. Освобождаването, установено в параграф 1, се прилага и към споразуменията за специализация, когато:
 - а) страните приемат задължение за изключителна покупка или задължение за изключителна доставка; или
 - б) страните осигуряват съвместна дистрибуция на продуктите на специализацията.

Член 3

Праг на пазарния дял

1. Освобождаването, установено в член 2, се прилага, при условие че общият пазарен дял на страните не надвишава 20 % от съответния пазар или пазари, на които принадлежат продуктите на специализацията.
2. Когато продуктите на специализацията са междинни продукти, използвани за вътрешни нужди изцяло или частично от една или повече от страните като вложен материал за производството на продукти надолу по веригата, които те също продават, освобождаването, установено в член 2, се прилага само ако са изпълнени следните две условия:
 - а) общият пазарен дял на страните не надвишава 20 % от съответния пазар или пазари, на които принадлежат продуктите на специализацията;
 - б) общият пазарен дял на страните не надвишава 20 % от съответния пазар или пазари, на които принадлежат продуктите надолу по веригата.

Член 4

Прилагане на прага на пазарния дял

За целите на прилагането на прага на пазарния дял, предвиден в член 3, се прилагат следните правила:

- а) пазарните дялове се изчисляват въз основа на стойността на реализираните продажби; ако не са налични данни за реализираните продажби, могат да се използват приблизителни оценки, основани на друга надеждна пазарна информация, включително обема на реализираните продажби;
- б) пазарните дялове се изчисляват въз основа на данни за предходната календарна година или като алтернатива, когато предходната календарна година не е представителна за позицията на страните на съответния пазар или пазари, пазарните дялове се изчисляват като средна стойност на пазарните дялове на страните за предходните 3 календарни години;
- в) пазарният дял, който се държи от предприятията, посочени в член 1, параграф 2, точка (5), се разделя поравно за всяко предприятие, което притежава едно или повече от правата или правомощията, изброени в член 1, параграф 2, точка (1);
- г) ако пазарните дялове, посочени в член 3, първоначално не надвишават 20 %, но впоследствие се повишат над това равнище на поне един от съответните пазари, освобождаването, установено в член 2, продължава да бъде приложимо за срок от 2 последователни календарни години след годината, през която за пръв път е превишен прагът от 20 %.

Член 5

Твърди ограничения

Освобождаването, установено в член 2, не се прилага за споразумения за специализация, които пряко или непряко, самостоятелно или в съчетание с други фактори под контрола на страните, имат за предмет едно от следните неща:

- a) фиксиране на цени при продажба на продуктите на специализацията на трети страни с изключение на фиксирането на цените, начислени на преките клиенти в рамките на съвместната дистрибуция;
- b) ограничаване на продукцията или продажбите, с изключение на:
 - i) разпоредби относно договореното количество продукти в контекста на едностранни или реципрочни споразумения за специализация;
 - ii) определяне на капацитета и обемите на производство в контекста на споразумение за съвместно производство;
 - iii) определяне на продажбени цени в контекста на съвместна дистрибуция;
- в) разпределяне на пазари или клиенти.

Член 6

Оттегляне в отделни случаи от страна на Европейската комисия

1. Съгласно член 29, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1/2003 Комисията може да оттегли възможността освобождаването, установено в настоящия регламент да се прилага, когато в конкретен случай установи, че споразумение за специализация, към което се прилага установеното в настоящия регламент освобождаване, въпреки всичко поражда последици, които са несъвместими с член 101, параграф 3 от Договора.

2. Съгласно член 29, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1/2003 Комисията може да оттегли възможността освобождаването, установено в настоящия регламент да се прилага, по-специално когато съответният пазар е силно концентриран и конкуренцията вече е слаба, например поради една или повече от следните причини:

- a) индивидуалните пазарни позиции на други участници на пазара;
- b) връзки между други участници на пазара, създадени от паралелни споразумения за специализация;
- в) връзки между страните и други участници на пазара.

Член 7

Оттегляне в отделни случаи от страна на орган за защита на конкуренцията на държава членка

Органът за защита на конкуренцията на държава членка може да оттегли възможността освобождаването, установено в настоящия регламент да се прилага, когато са изпълнени условията на член 29, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1/2003.

Член 8

Преходен период

Забраната, предвидена в член 101, параграф 1 от Договора, не се прилага през периода от 1 юли 2023 г. до 30 юни 2025 г. по отношение на споразумения, които вече са в сила към 30 юни 2023 г. и не отговарят на условията за освобождаване, установени в настоящия регламент, но отговарят на условията за освобождаване, установени в Регламент (ЕО) № 1218/2010.

Член 9

Влизане в сила и прилагане

Настоящият регламент влиза в сила на 1 юли 2023 г.

Той се прилага до 30 юни 2035 г.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко във всички държави членки.

Съставено в Брюксел на 1 юни 2023 година.

За Колисията
Председател
Ursula VON DER LEYEN
